

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД

АНКЕТА

„СТАВОВИ ПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА О УСЛОВИМА ПОСЛОВАЊА, ЗАДОВОЉСТВУ
УСЛУГАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ, ДОСТУПНОСТИ И КВАЛИТЕТУ
КОМУНАЛНИХ УСЛУГА И ПОТРЕБА ЗА РАДНОМ СНАГОМ ЗА 2023. ГОДИНУ

Нови Град, јануар, 2024. године

Садржај

1. УВОД.....	3
2) ПОТРЕБА ЗА РАДНОМ СНАГОМ И ОБУКАМА	4
3) ПРЕПРЕКЕ У ПОСЛОВАЊУ И ЗАДОВОЉСТВО УСЛУГАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	10
4) ТРОШКОВИ ПОСОВАЊА.....	14
5) ПРИСТУП ФИНАНСИЈАМА	15
6) КВАЛИТЕТ ИНФРАСТРУКТУРЕ И КОМУНАЛНИХ УСЛУГА.....	17
7) ЗЕЛЕНА (ЕКОЛОШКА)ЕКОНОМИЈА.....	19
8) ЗАКЉУЧЦИ	21
9) ПРЕПОРУКЕ.....	22

1. УВОД

Током новембра и децембра 2023. године, Одсјек за управљање развојем у сарадњи са Одјељењем за привреду и пољопривреду је провело online анкету о истраживању привредног сектора који послују на подручју општине Нови Град. Циљ истраживања је да се дође до сета квантитативних и квалитативних информација које обухватају ставове привредника и предузетника о условима пословања на локалном и републичком нивоу, задовољство услугама локалне самоуправе, доступност и квалитет комуналних услуга и потребе за радном снагом. На основу добијених резултата, општинска управа ће настојати унаприједити и побољшати сет услуга за које се утврди да су неадекватне или неповољно оцијењене од стране корисника тих услуга.

1.1. Сврха истраживања

Сврха анкете је била да се обезбиједи корисне и поуздане информације за локални економски развој, које се односе на ставове оних који инвестирају, отварају радна мјеста и запошљавају у општини Нови Град. Такође, сврха истраживања је да се установи ниво задовољства приватног сектора услугама општинске управе и остали елементи важни за пословно окружење. Највећи нагласак је управо на посвећивању пажње инвеститорима који већ послују на подручју општине Нови Град, као и у привлачењу нових инвеститора што би у коначници резултирало повећањем запошљавања локалног становништва.

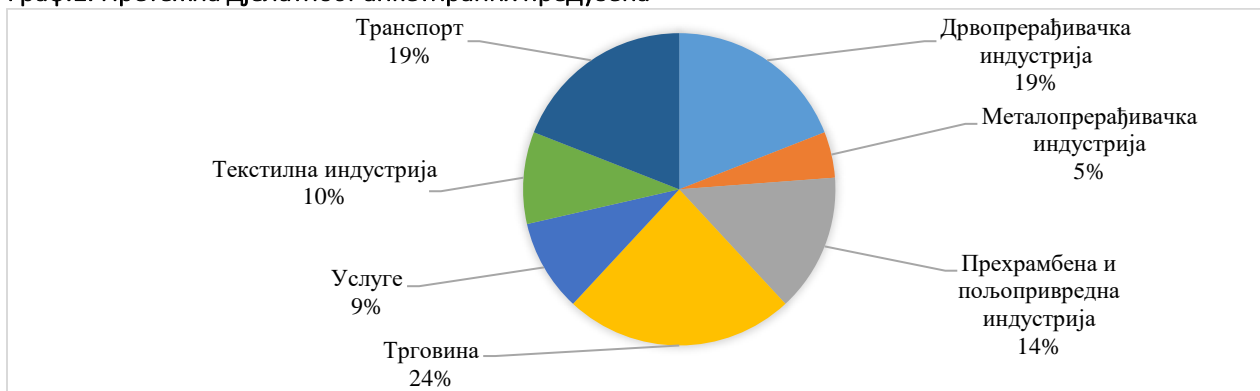
1.2. Методологија

У сврху овог истраживања припремљена је анкета коју су саставили представници Одсјека за управљање развојем. Анкета је дистрибуирана електронским путем. Анкетом је обухваћено укупно 21 привредни субјекат. Добијени одговори су довољно релевантни за општи утисак о ставовима предузећа и предузетника о пословној клими на подручју општине Нови Град. Подаци из истраживања су представљени бројчано, процентуално и графички, у зависности од сложености питања, односно одговора испитаника.

1.3. Профил анкетираних привредних субјеката

Укупно је анкетиран 21 привредни субјекат, а структуру анкетираних привредних субјеката чине: предузетници 6 (28%), микро-предузећа 5(24%), мала предузећа 7(33%) и предузећа средње величине 3(14%).Највише анкетираних привредних субјеката бави се трговином (5 или 24%). Заступљене су и остале дјелатности у мањим процентима и представљене су на графикону бр.1.

Граф.1. Претежна дјелатност анкетираних предузећа

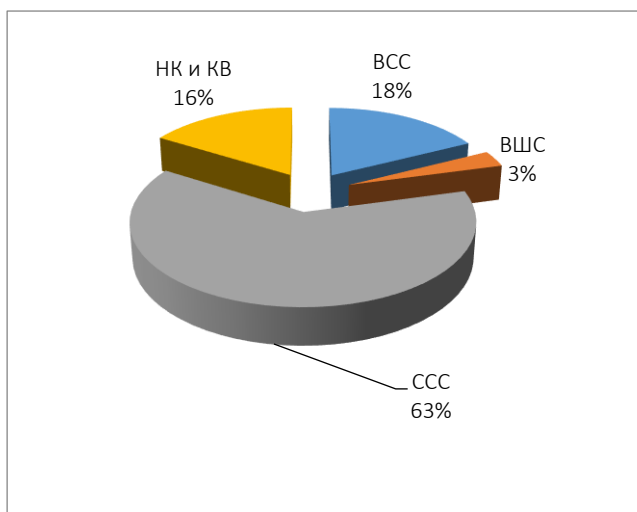
2) ПОТРЕБА ЗА РАДНОМ СНАГОМ И ОБУКАМА

„Наведите структуру запослених у 2023.години“

Испод је дат табеларни и графички приказ тренутног броја запослених у анкетираним привредним субјектима са одговарајућим квалификацијама:

Табела 1..Квалификациона структура запослених у анкетираним предузећима: (Граф. 2)

31.12.2023. године	
Степен стручне спреме	Број
НК И КВ радници	115
ССС (III, IV и V степен)	446
ВШС (VI степен, 180 бодова)	23
ВСС (VII степен, 240 бодова)	125
Магистар, доктор(преко 240 бодова)	0
УКУПНО	709

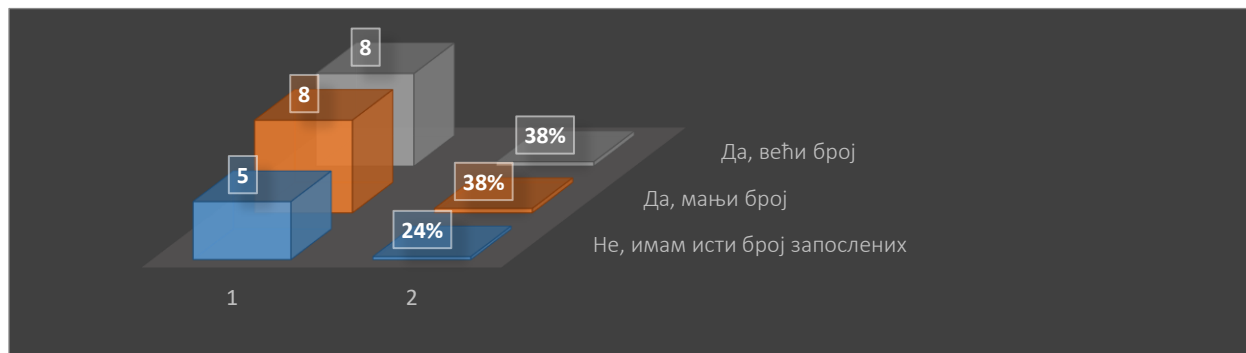
Као што се може видјети, анкетирани привредни субјекти су на дан 31.12.2023. године имали 709 запослених међу којима је највише било оних са средњом стручном спремом 446 или 63%. Анкетиране фирме запошљавају 709 радника од чега су 174 радника запослена на одређено вријеме, а 535 радника на неодређено вријеме.

„Да ли сте мијењали број запослених у последње три године?“

На анкетно питање „Да ли сте мијењали број запослених у последње три године“, привредни субјекти одговарају:

- Не, имам исти број запослених је одговорило 5 или 24%
- Да, мањи број је одговорило 8 или 38%
- Да, већи број је одговорило 8 или 38%.

Граф.3. Да ли сте мијењали број запослених у последње три године?

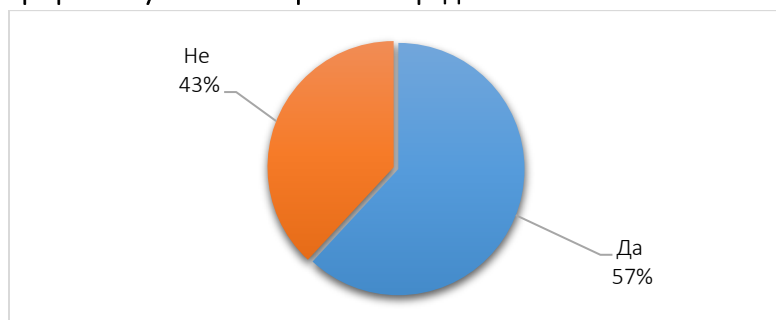

„Да ли је у Вашем предузећу предвиђена додатна обука радника и да ли новопримљени радници морају пролазити додатне обуке кад се запосле?“

Када су у питању додатне обуке радника и да ли радници морају пролазити обуке кад се запосле, 12 или (57%) привредних субјеката одговара са „Да“, док је њих 9 или (43%) одговорило са „Не“.

Привредни субјекти који су одговорили да радници морају пролазити додатне обуке наводе да су то обуке за обнову лиценце, стручно усавршавање за производњу поврћа, обуке за руковање машинама, обуке за заштиту на раду, обуке за пекаре, обуке за рачуноводствене послове, обуке на склапаљу одређених производа, те обуке за возаче.

Граф. 4. Обуке за новопримљене раднике

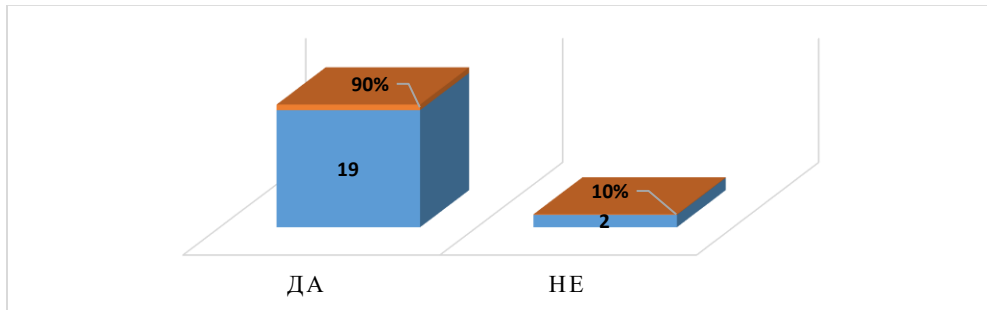

„Да ли планирате запослење нових радника у наредне три године(2024-2026.г.)?“

На питање да ли планирају запослење нових радника у периоду од 2024. до 2026. године, 19 испитаника је одговорило **потврдно**, док је 2 испитаника дало **негативан** одговор. Анкетирани привредни субјекти у 2024. години укупно планирају запослити 103 радника што на одређено, што на неодређено радно вријеме.

Профили радне снаге који ће бити најпотребнији на основу анкете су: дрвопрерађивачи, текстилни радници, возачи, помоћни радници, технолози, радници на класирању и паковању готових производа, токари и бравари, те CNC оператери.

Граф. 5. Запослење нових радника у наредне три године

Последњих година општина Нови Град, као и већина општина у окружењу суочава се са све израженијим недостатком радне снаге, а као једну од посљедица недостатка радне снаге привредни субјекти наводе тренд иселјавања становништва.

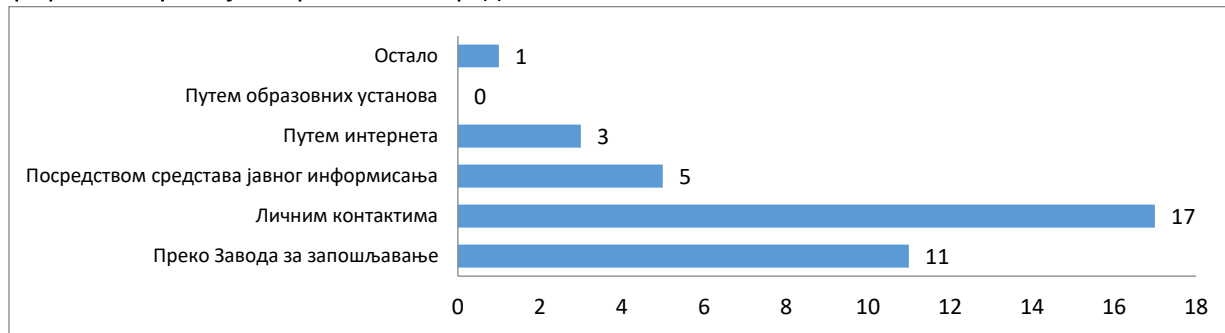
Привредни субјекти који су имали проблема са недостатком радне снаге приликом попуњавања слободних радних мјеста наводе да су то:

- недостатак подстицајних средстава за обуку(5),
- пореска политика (висока издавања за порезе и доприносе)(3),
- недовољно обавјештење о понуди радне снаге (1),
- одговарајуће радно искуство(3),
- недостатак потребних квалификација(4),
- удаљеност радног мјеста од мјеста боравишта(1), док се 5 привредних субјеката изјаснило да није имало проблема са недостатком радне снаге приликом попуњавања слободних радних мјеста.

„Како уобичајено тражите нове раднике?“

На питање „Како уобичајено тражите нове раднике?“ пословни субјекти су имали понуђено 5 одговора, те су могли изабрати више одговора и навести додатни одговор уколико не траже нове раднике ни на један од понуђених начина.

Граф.6. Како уобичајено тражите нове раднике?“

„На који начин стимулишете раднике?“

Мото сваког предузећа је стимулисати раднике да раде квалитетно, а циљ је задржати што више младих људи да остану на подручју општине Нови Град. Привредници наводе да стимулишу раднике:

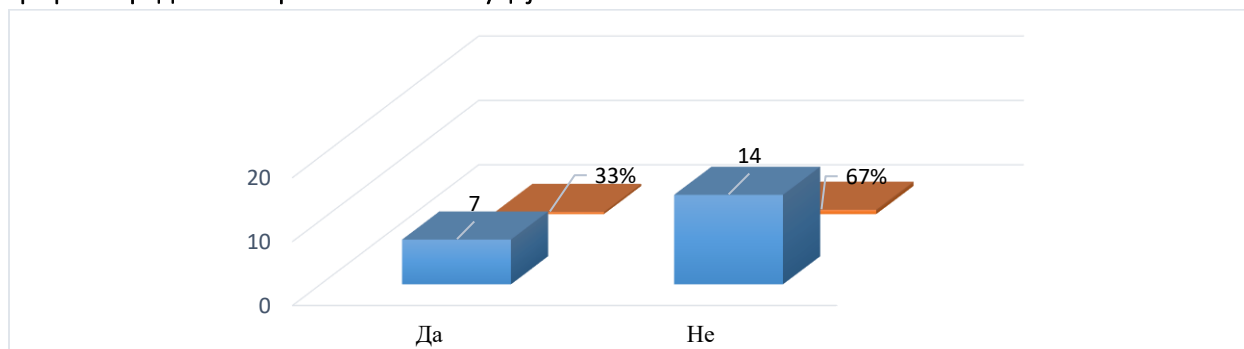
- повећањем плате,
- исплатом награде за успјешност и изузетне резултате у раду,
- суфинансирањем едукације и школовања.

„Да ли сте сарађивали са образовним институцијама?“

7 или (33%) испитаника наводи да је *сарађивало са образовним институцијама*, док више од половине испитаника њих 14 или (67%) наводи да *није остварило сарадњу са образовним институцијама*. Такође, од укупно 21 анкетираних предузећа, *ниједно предузеће нема ученика на практичној настави*.

Према томе, из наведеног се може закључити да постоји потреба за јачим повезивањем и јачом сарадњом привредног и образовног сектора.

Граф.6. Сарадња са образовним институцијама

Зашто привредни субјекти у својим предузећима немају ученике на практичној настави, привредници одговарају:

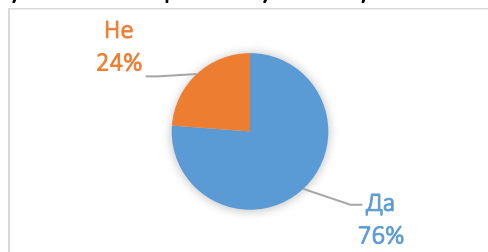
• У Новом Граду нема одговарајућих смјерова који су нама потребни,
• Нема интереса ученика за практичну наставу, нису заинтересовани,
• Природа посла,
• Нисмо контактирани од стране школе или ученика,
• Немамо потребе,
• Као предузетничка дјелатност нисмо имали потребе за додатним радом ученика на пракси. Нисмо имали информације о програмима практичне наставе за ученике,
• Било би добро да у Новом Граду постоји курс за столара, гдје би се могао добити некакав сертификат о обуци за столара,
• Нисмо до сад имали у граду дрвопрерађивачку средњу школу.
• Није било потражње ове године од стране СШЦ

Одговори су преузети у изворном облику предлагача и углавном су наведени сви одговори.

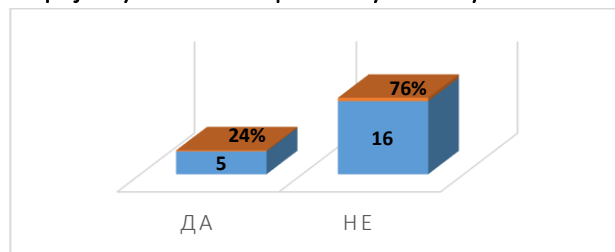
„Да ли сте спремни примити ученике на практичну наставу?“

Када је у питању пријем ученика на практичну наставу у предузећа, анкетирани привредни субјекти, њих 16 или (76%) одговара да је **спремно примити ученике на праксу**, док је њих 5 или (24%) дало **негативан одговор** на ово питање. Такође, више од половине анкетираних привредних субјеката 16 (76%) је одговорило да им нису потребни додатни капацитети за пријем ученика на практичну наставу, док је њих 5 одговорило да су им потребни додатни капацитети како би примили ученике на практичну наставу.

Граф.7. Да ли сте спремни примити ученике на практичну наставу?

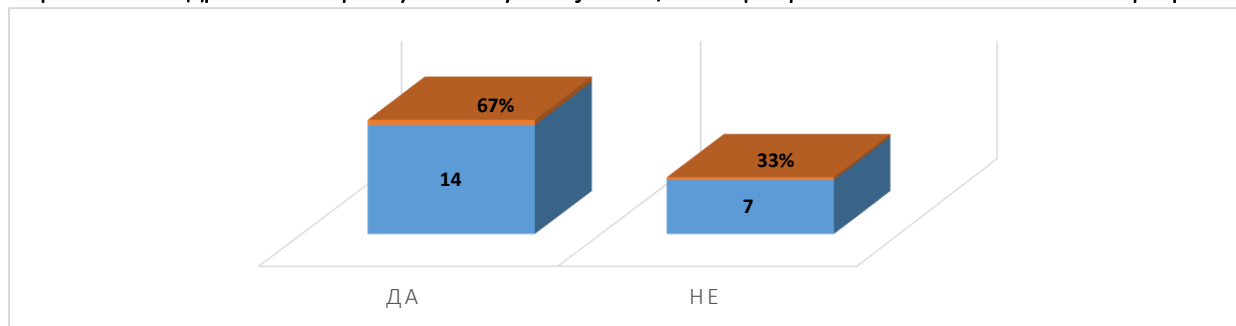
Граф.8. Да ли су потребни додатни капацитети за пријем ученика на практичну наставу?

„Да ли сте имали прилику учествовати у креирању уписне политике у средњим школама?“

На претходна питања надовезује се и податак да је свега 2 или (10%) испитаника **имало прилику учествовати у креирању уписне политике у средњим школама**, док 19 или (90%) испитаника наводе да **нису имали ту прилику**.

Испитаници су имали прилику да одговоре на питање „Да ли су спремни учествовати у процесу образовања одраслих кроз учешће у измјени и/или припреми наставног плана и програма?“

Из претходног графика се види да је 14(67%) анкетираних **спремно учествовати у процесу образовања одраслих кроз учешће у измјени или припреми наставног плана и програма**, док је 7 (33%) испитаника дало **негативан одговор**.

Према томе у наредном периоду треба пажљиво приступити планирању уписне политике у средње школе и остваривању сарадње са установама за образовање одраслих.

Да би учествовали у процесу образовања одраслих кроз обезбјеђивање практичне наставе на радном мјесту привредници наводе да им је потребна:

- Додатна опрема за унапређење пословања,
- Подстицајна средства,
- Заинтересованост полазника,
- Позив или захтјев од стране школске установе,

- Финансирање од стране локалне заједнице,
- Плата, топли оброк и превоз.

Значајан број привредних субјеката који послују на подручју општине Нови Град навели су приједлоге и иницијативе у сврху рјешавања проблема обезбјеђења радне снаге. Наведени приједлози су преузети у изворном облику предлагача и углавном су наведени сви приједлози:

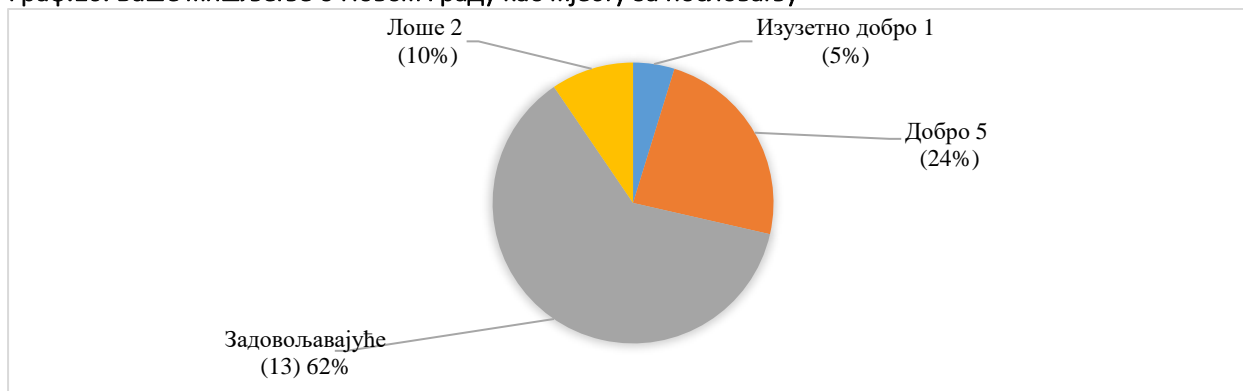
<ul style="list-style-type: none"> • Упис већег броја младих у средње фармацеутске школе,
<ul style="list-style-type: none"> • Повећање плате, смањење пореза, подстицај за школовање одређених кадрова,
<ul style="list-style-type: none"> • Позитивне промјене комплентног пословног и животног амбијента,
<ul style="list-style-type: none"> • Пратити тржиште рада,
<ul style="list-style-type: none"> • Повезати потенцијалне раднике и послодавце,
<ul style="list-style-type: none"> • Поједностављење процедура за увоз стране радне снаге,
<ul style="list-style-type: none"> • Немамо планове за ширење посла због комплексности прописа, обимности посла и велике одговорности које као рачуновође имамо. Млади људи "бјеже" од рачуноводствене професије због потребног великог труда да се стекне знање за самостално обављање посла, неодговарајућих плата које нису у складу са степеном комплексности, одговорности и обимности посла. Локална заједница ће у наредних 10-15 година остати без кадра у овој професији. Предлажемо повећање плата у јавном сектору за начелника одјељења за финансије, шефа одсека за трезор и шефа одсека за буџет. У противном и административна управа ће остати без рачуноводствено-финансијских кадрова. Пожељне су и иницијативе према вишим нивоима власти за поједностављење рачуноводствених прописа и процедура, као и олакшања стицања звања професионалних рачуновођа,
<ul style="list-style-type: none"> • Треба уредити простор индустријске зоне(инфраструктуру) и створити нормалне услове за одвијање производње,
<ul style="list-style-type: none"> • Помоћ нама локалним привредницима да купујемо нове машине и опрему, правимо нове објекте, купујемо нова радна возила. Самим тим повећамо добит па да можемо повећати плате радницима да не одлазе у иностранство,
<ul style="list-style-type: none"> • Увођење модерне технологије,
<ul style="list-style-type: none"> • Инсистирати на увођењу смјера пекар у средње школе,
<ul style="list-style-type: none"> • Стимулација или бољи услови да се људи враћају овамо и остају,

3) ПРЕПРЕКЕ У ПОСЛОВАЊУ И ЗАДОВОЉСТВО УСЛУГАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

„Ваше мишљење о Новом Граду као мјесту за пословање“

По питању мишљења представника привредних субјеката о Новом Граду као мјесту за пословање, већина испитаника (62%) сматра да је Нови Град **задовољавајуће** мјесто за пословање. Такође, значајан дио анкетираних привредних субјеката (24%), сматра да је Нови Град добро мјесто за пословање.

Граф.10. Ваше мишљење о Новом Граду као мјесту за пословању

„Које су по Вашем мишљењу позитивне околности за пословање у Новом Граду?“

Код фактора који утичу **позитивно** на околности за пословање у Новом Граду, анкетираним привредним субјектима била је понуђена могућност да означи три од дванаест фактора који по њиховом мишљењу утичу на позитивно пословање .

Анкетирани привредни субјекти су начешће означавали да је то:

- једноставан приступ домаћем и међународном тржишту-граница са ЕУ, извозни потенцијал,
- богатство природним ресурсима који пружају основу за развој профитабилних индустрија,
- убрзана процедура добијања дозвола и ажурност локалне администрације.

Исто тако, када је ријеч о факторима који **негативно** утичу на пословање у Новом Граду, анкетирани привредни субјекти у највећој мјери су одговорили да су то:

- Најављено смјештање радиоактивног и другог опасног отпада са хрватске стране границе
- Лоша инфраструктура (водовод, канализација, путеви),
- Недостатак подстицаја за привредне дјелатности,
- Ономогућен теретни прекогранични саобраћај преко граничног прелаза Нови Град,
- Депопулација, недостатак радне снаге и неповољна образовна и економска структура становништва.

Као још неке од негативних фактора привредници наводе нестабилну политичка ситуација у БиХ, затим недовољна финансијска средства за започињање бизниса, одсуство производних и прерађивачких фирми већег обима пословања које могу потаћи остале мање привреднике на раст,

ниске плате запослених, млади немају развијен предузетнички дух, одсуство осјећаја за опште добро и заједништво, те глобална економија која гуши мале и средње привреднике.

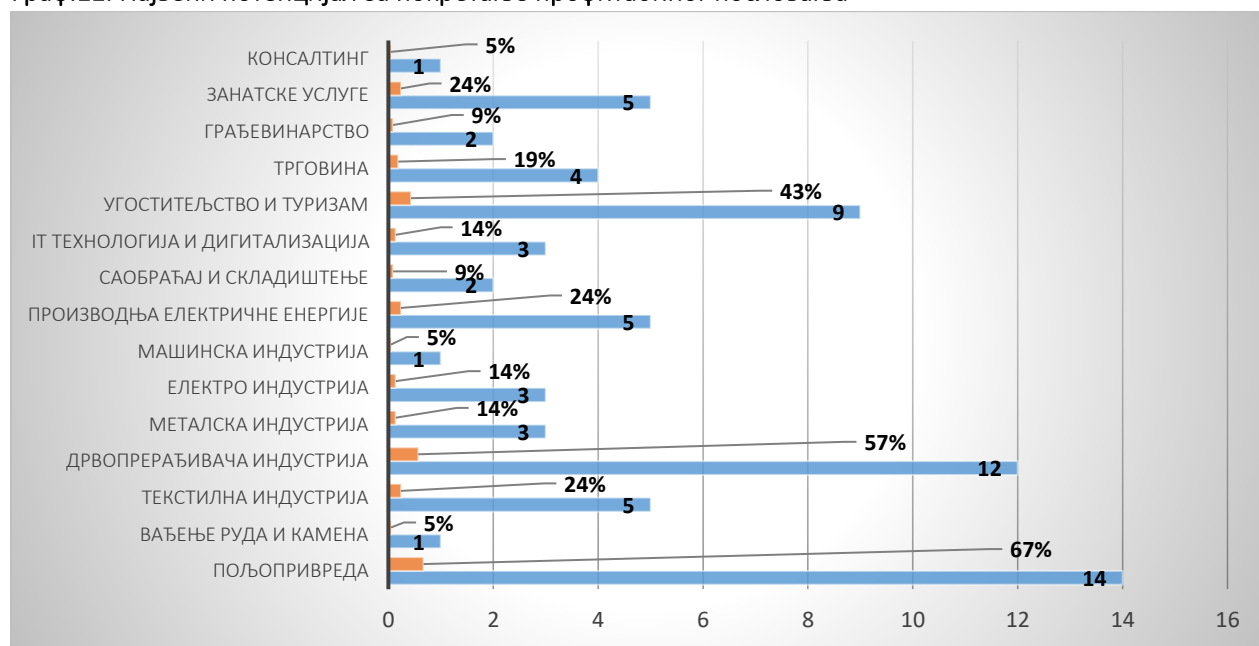
Посебно висок постотак одговора међу препрекама у пословању биљежи најављено смјештање радиоактивног и другог опасног отпада са хрватске стране границе, односно на подручју Трговске горе. Од 21 пословног субјекта, 16 њих (76%) истиче овај проблем, што представља осјетно најдоминантнији одговор, када су у питању препреке, односно негативни утицаји када је у питању пословање у Новом Граду.

Када сумарно сагледамо горе наведено, то значи да у наредном периоду прије свега треба уложити додатне напоре на елиминисању негативних утицаја и препрека у пословању, водећи рачуна о унапређењу економских фактора који су одлучујући, водећи се принципима проактивне сарадње са вишим нивоима власти.

„У којим секторима, по Вашем мишљењу, постоји највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања у Новом Граду“

Од укупно 21 анкетираних привредних субјеката, чак 14 привредних субјеката или 67%, као највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања у Новом Граду наводе „*пољопривреда и производња хране*“, док је за друге највећи потенцијал, дрвопрерађивачка индустрија, угоститељство и туризам, производња електричне енергије, текстилна индустрија и занатске услуге.

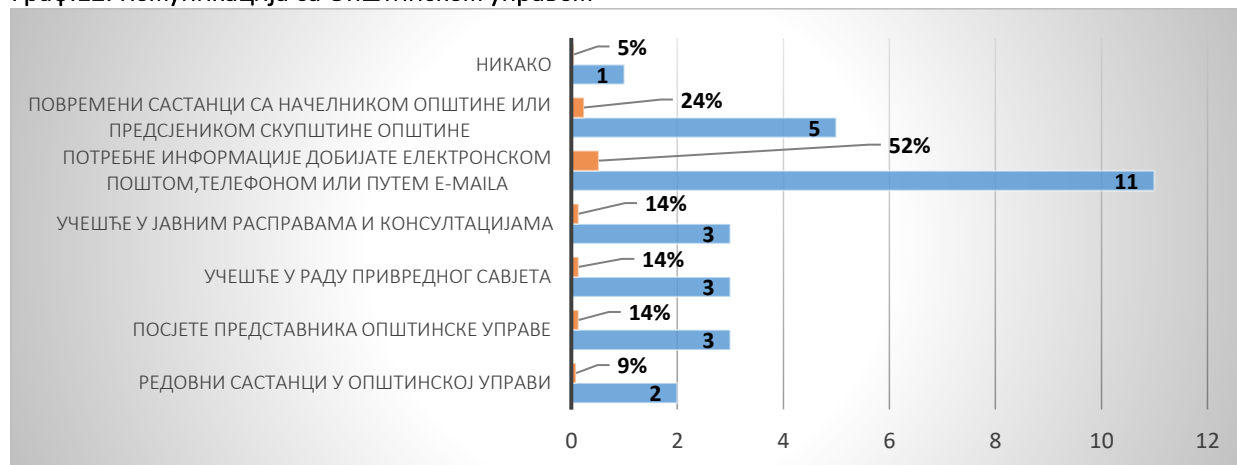
Граф.11. Највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања

„Како комуницирате са Општинском управом?“

Од 21 анкетираниог привредног субјекта, њих 20 или 95 % се изјаснило да има комуникацију са Општинском управом општине Нови Град. Највећи број њих комуницира **путем електронске поште, телефона или факса**, а одмах иза њих слиједе они који комуницирају директним састанцима са руководећим особама Општинске управе и Скупштине општине. 1 анкетирани привредни субјекат или њих 5% уопште **нема комуникацију са Општинском управом**. 3 или 14% привредних субјеката као вид комуникације наводе учествовање у јавним расправама и консултацијама. Као најпожељније облике комуникације у будућем периоду представници привредних субјеката наводе редовне састанке у Општинској управи, као и посјете представника Општинске управе привредним субјектима, док поједини привредни субјекти комуникацију остварују путем одржавања сједница Привредног савјета. Иако већина привредних субјеката има успостављене и устаљене механизме комуникације са Општинском управом, потребно је и даље радити на побољшању комуникације са привредним субјектима.

Граф.12. Комуникација са Општинском управом

„Да ли сте упознати са електронским услугама које нуди општина Нови Град?“ (eDokumenti, eMatičar, eDijaspora, eStatus)

Приликом анкетаирања 8 или 38% привредних субјеката се изјаснило да је упознато са електронским услугама које нуди општина Нови Град али **да их ријетко користи**, 6 или 29% привредника је упознато али их **никад не користи**, док се 7 или 33% анкетираних привредника изјаснило да **нису упознати** са услугама које општине Нови Град нуди грађанима.

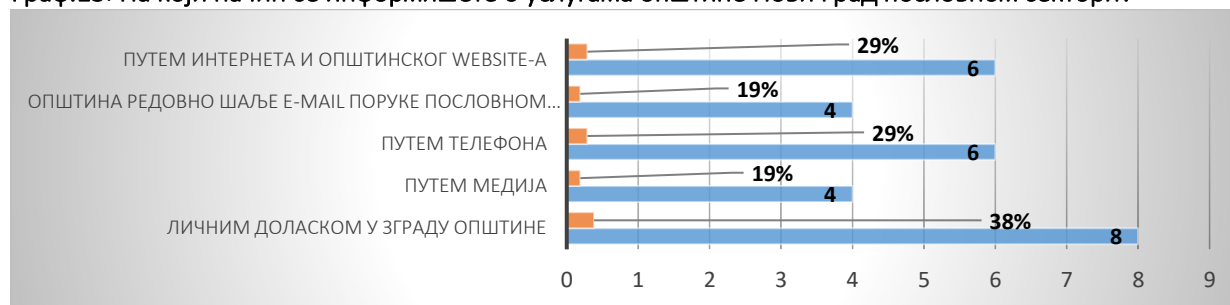
Такође, од 21 анкетираниог привредног субјекта њих 10 или 48 % је упознато са услугама које могу добити на Инфо пулту општине Нови Град, док је њих 11 или 52% дало негативан одговор на дато питање.

„На који начин се информишете о услугама општине Нови Град пословном сектору?“

Од 21 анкетираниог привредног субјеката, њих 8 или 38% је изјавило да се о услугама које пружа Општинска управа пословном сектору информише **„личним доласком у зграду Општине“**, **„путем телефона и путем интернета и општинског web site-a“** информише се по 6 привредних субјеката

или 29%, док се по 4 или 19% привредних субјекта о општинским услугама информисе *путем медија*, те наводе да *Општина редовно шаље e-mail поруке пословном сектору*.

Граф.13. На који начин се информисете о услугама општине Нови Град пословном сектору?

„Да ли сте се сусрели са административним препрекама на локалном нивоу?“ Уколико јесте, са којим?

Када говоримо о административним препрекама на локалном нивоу, 6 или 28% испитаника наводи да „*није било проблема*“ и да се нису сусрели са административним препрекама на локалном нивоу, 2 или 10% привредних субјеката сматра „*неадекватно рјешење проблема*“ као једну од препрека са којом се сусрећу на локалном нивоу, „*спорост администрације*“ сматра њих 8 или 38%, док „*нејасне информације*“ наводи 5 испитаник или 24%.

Према мишљењима анкетираних привредника, као највеће проблеме наводе: високе цијене а квалитет никакав, парафискални намети, сива економија, наплата потраживања, недостатак квалификоване радне снаге.

13 или 62% привредних субјеката се изјаснило да *није учествовало* у јавним расправама или консултацијама од значаја за развој Општине, њих 6 или 28% је учествовало *више од 2 пута* док су 2 привредна субјекта или 10% одговорило да их *не занима*.

Наведите Ваш приједлог/иницијативу за унапређење пословног окружења у Новом Граду

<ul style="list-style-type: none"> Уважавање мишљења грађана-привредника,
<ul style="list-style-type: none"> Унапређење пољопривредне производње,
<ul style="list-style-type: none"> Смањење корупције,
<ul style="list-style-type: none"> Више инфраструктурних пројеката и више савјетодавних акција које би довеле привредни сектор у баланс, што би довело и до сигурнијих прихода у Буџету Општине ,
<ul style="list-style-type: none"> Побољшање инфраструктуре (путева, мостова, комуналних услуга (електрична енергија) обезбјеђење постојећих за пословање, довођење нових инвеститора - туризам ,
<ul style="list-style-type: none"> Пројекти локалне заједнице за развој предузетничког духа код младих од вртића до средње школе и јачање свијести младих на томе да без општег добра нема ни појединачног добра. Радити на проналажењу једног инвеститора који би покренуо неку профитабилнију производњу са већим бројем запослених и већим платама и тиме осигурао раст осталих привредника,
<ul style="list-style-type: none"> Разни новчани подстицаји за инвестиције, улагање у путну инфраструктуру, аутопут, теретни гранични прелаз, аутопут од Новог града преко Хрватске за Европу,
<ul style="list-style-type: none"> Организација гастро туристичких манифестација и увођење нових технологија,
<ul style="list-style-type: none"> Да се млади мотивишу и да што више младих остане у нашем граду,

- Отварање нових радних мјеста.

Наведени приједлози су преузети у изворном облику предлагача и углавном су наведени сви приједлози.

4) ТРОШКОВИ ПОСОВАЊА

Како бисте се изјаснили о цијенама комуналних услуга у Новом Граду?“

Привредни субјекти си имали прилику да се изјасне о цијенама комуналних услуга у Општини Нови Град:

Табела 2. Оцјена комуналних дјелатности/услуга

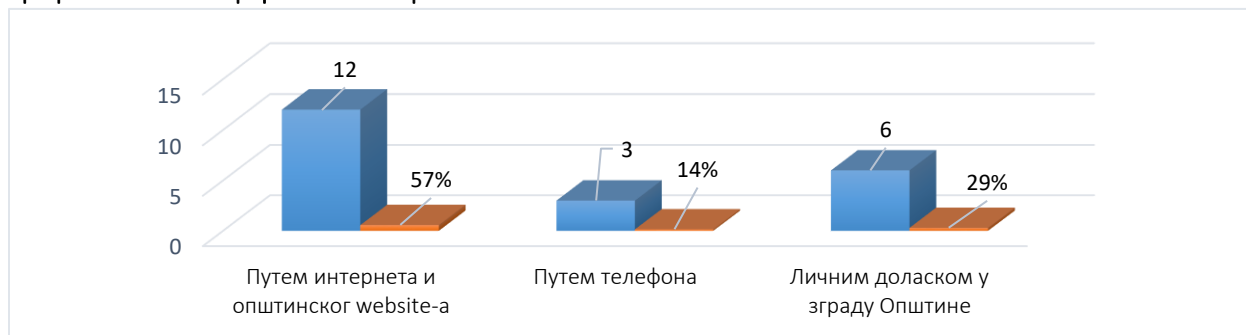
	Комуналне услуге	Цијена је превисока	Цијена је адекватна	Цијена је ниска
1.	Водоснабдјевање	4	16	1
2.	Канализација	4	16	1
3.	Одвоз комуналног отпада	9	11	1
4.	Испорука електричне енергије	12	9	/
5.	Телекомуникационе услуге	13	8	/
6.	Јавни превоз	9	13	/
7.	Јавна расвјета	3	18	/
8.	Издавање грађевинских дозвола	7	14	/
9.	Организовање јавног превоза	4	16	1

Цијену комуналних услуга, анкетирани привредни субјекти могли су оцјенити са три понуђена одговора: превисока цијена, ниска цијена и адекватна или прихватљива цијена. Као **адекватене** означили су комуналне дјелатности: јавну расвјету, водоснабдјевање, канализација и организовање јавног превоза, док су остале дјелатности заступљене у мањој мјери. Као што се може видјети, резултати испитивања задовољства привредног сектора цијенама комуналних услуга су показала да је већина испитаника задовољна, односно наводе да је цијена прихватљива.

Када је у питању висина локалних пореза, такси и накнада, анкетирани привредни субјекти наводе да је износ превисок како за банкарске, тако и за адвокатске и нотарске услуге, док су се изјаснили да је износ адекватан за административне таксе, земљишну ренту и комуналне таксе за кориштење простора за паркирање возила на јавним површинама.

„На који начин се информисете о трошковима пословања на подручју општине Нови Град?“

Граф.14. Начин информисања о трошковима пословања

На основу графикана број 14 може се видјети, да се већина испитаника њих 12 или 57%, о трошковима пословања информисе *путем интернета и општинског website-а*, док њих 6 или 29% се *информисе личним доласком у зграду Општине*, а осталих 3 или 14% информације обавља *телефонски*.

5) ПРИСТУП ФИНАНСИЈАМА

Да ли ћете у наредном периоду имати потребу за додатним финансијским средствима за сљедеће активности?

У овом дијелу анкете, привредни субјекти су могли да означе активности за које ће им бити потребна додатна финансијска средства.

Табела 3. Потреба за додатним финансијским средствима

Активности	Да	Не
Текуће пословање (плаћање добављача, исплата плата, плаћање пореза и сл)	10	11
Инвестиције у обновљиве изворе енергије / увођење одрживих производа и услуга	8	13
Остале инвестиције(истраживање и развој, проширење пословања)	13	8
Реструктурирање, смањивање броја запослених и финансирање отпремнина	3	18
Рефинасирање дуга	7	14
Ширење на друга тржишта (домаћа и страна)	12	9
Увођење нових производа	15	6

Више од половине анкетираних привредних субјеката је одговорило је да ће им додатна средства бити потребна за увођење нових производа, за ширење на друга тржишта, те за истраживање и развој(проширење производње).

С обзиром да већина предузећа планира увођење нових производа и ширење на друга тржишта, потребно је обезбиједити одређене механизме подршке, савјетодавну подршку, сарадњу у погледу пословног повезивања и проналажења нових тржишта.

„Да ли сте користили неке врсте подстицаја или олакшица општине Нови Град?“

Табела 4. Врсте подстицаја или олакшица

Врсте подстицаја/ олакшица	Да	Не
Подстицаји у пољопривредној производњи	6	15
Подстицаји за самозапошљавање	5	16
Подстицаји за подршку новооснованих привредних друштава и предузетника	5	16
Ослобађање плаћања пореза на непокретности за обављање дефицитарне производно-занатаске дјелатности	3	18
Ослобађање плаћања пореза на непокретности за предузећа која се баве производном дјелатношћу и дефицитарном дјелатности	3	18

На основу табеле можемо закључити да приоритет треба дати реализацији Програма подршке самозапошљавању лица од стране општине Нови Град, као и Завода за запошљавање РС, те подстицајима како у пољопривредној производњи, тако и подстицајима за новооснована привредна друштва и предузетнике.

Према мишљењу испитаника програми подстицаја/подршке који су им најпотребнији су:

- Субвенције за набавку машина,
- Субвенције за проширење производње и увођење технолошког процеса,
- Субвенције за запошљавање нових радника,
- Подстицаји за изградњу нових производних капацитета.

6) КВАЛИТЕТ ИНФРАСТРУКТУРЕ И КОМУНАЛНИХ УСЛУГА

„Како оцјењујете квалитет комуналних услуга и инфраструктуре у општини Нови Град“?

Табела 5. Квалитет комуналних услуга и инфраструктуре

Комуналне услуге и инфраструктура	Нимало нисам задовољан	Нисам задовољан	Донекле сам задовољан	Задовољан сам	Веома сам задовољан
Водоснабдјевање	3	/	8	6	4
Канализација	3	3	10	4	1
Одвоз комуналног отпада	1	3	7	8	2
Испорука електричне енергије	5	5	6	3	2
Телекомуникационе услуге	3	4	11	2	1
Путна инфраструктура	4	6	8	3	/
Јавни превоз	4	5	9	3	/
Јавна безбједност	4	1	9	6	1
Рад инспекцијски служби	1	1	8	8	3
Јавна расвјета	5	2	9	4	1
Издавање грађевинских дозвола	1	3	10	6	1
Организовање јавног паркинга	3	2	9	6	/
Јавне зелене површине, дјечија игралишта и паркови	6	4	7	3	1

19 или 90% привредних субјеката изјавило је да **имају основне информације о комуналним услугама** на подручју општине Нови Град, док осталих 2 или 10 % наводи да **не могу или тешко долазе до доступних информација**.

Како бисмо побољшали доступност и квалитет инфраструктуре и комуналних услуга на подручју општине Нови Град анкетирани привредни субјекти одговарају:

- Веће ангажовање руководства општине и праведним планирањем,
- Асфалтирање локалних путева и проширење водоводне и канализационе мреже,
- Ријешавати инфраструктурне недостатке плански, а не површно и дјелимично,

<ul style="list-style-type: none"> • Већим улагањем и правилнијом расподјелом новца и инвестиција,
<ul style="list-style-type: none"> • Уређење путева, канализација и уличне расвјете у Индустијској зони,
<ul style="list-style-type: none"> • Мислим да нам треба рециклажно двориште, да ријешимо проблем загађења ријеке Уне и платичних флаша. Скупљамо и одвозимо смеће у „Шућу“, а онда вјетар и киша га поново враћају преко Сане у Уну, Уништавамо и загађујемо ову прелијепу природу због немара појединаца, због којих испаштамо ми еколошки освјештени,
<ul style="list-style-type: none"> • Проширити спектар услуга.

„Колико сте задовољни брзином рјешавања Ваших захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге?“

Табела 6. Колико сте задовољни брзином рјешавања Ваших захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге

Мјесто подношења захтјев/рекламације	Јако сам незадовољан	Незадовољан	Н незадовољан ни задовољан	Веома сам задовољан
Општина Нови Град	3	3	11	4
КП „Водовод и канализација“	2	1	11	7
КП „Комус“	2	2	10	7
ЗП „Електрокрајина“	5	10	5	1
МТЕЛ	3	8	8	2

а) У општини Нови Град

52% анкетираних предузећа није „ни задовољно ни незадовољно“ рјешавањем захтјева и рекламација од стране Општинске управе општине Нови Град. 28% изјаснило се као „јако сам незадовољан“ и „незадовољан“ и 20% је оних који су „веома задовољни“.

б) КП „Водовод и канализација“

52% анкетираних предузећа није „ни задовољно ни незадовољно“ рјешавањем захтјева и рекламација од стране КП „Водовод и канализација“ а.д., 33% је „веома задовољно“, а као „јако сам незадовољан“ и „незадовољан“ изјаснило се 15% испитаника.

в) „КОМУС“ а.д.

47% анкетираних предузећа није „ни задовољно ни незадовољно“ рјешавањем захтјева и рекламација од стране „Комус“ а.д. 20% изјаснило се као „јако сам незадовољан“ и „незадовољан“ и 33% је оних који су „веома задовољни“.

г) ЗП „Електрокрајина“

Када је ријеч о ЗП „Електрокрајина“ 47% анкетираних предузећа наводе да су „незадовољни“

рјешавањем захтјева и рекламација од стране поменутог предузећа, 48% се изјаснило „ни задовољни ни незадовољни“ и „јакo незадовољни“, док је свега 5% испитаника „веома задовољно“ рјешавањем захтјева и рекламација везаних за комуналне услуге.

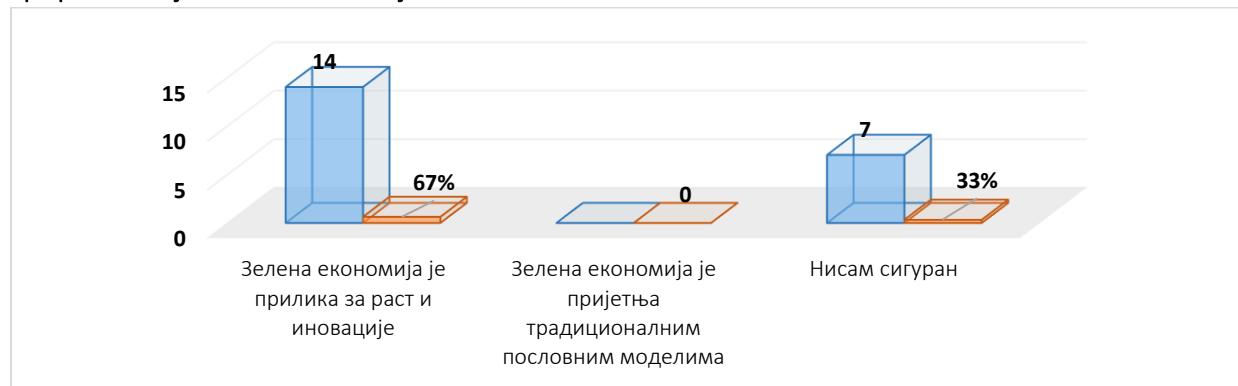
д) М:тел

„Незадовољан“ и „ни задовољан ни незадовољан“ изјаснило се 76% анкетираних предузећа која дијеле исто мишљење када је у питању задовољство у брзини рјешавања захтјева и рекламација везаних за услуге које пружа Мтел, њих 14% се изјаснило као јакo незадовољно, док свега 10% истиче да је „веома задовољно“.

7) ЗЕЛЕНА (ЕКОЛОШКА) ЕКОНОМИЈА

Прво питање из ове групе питања ,односило се на мишљење испитаника о концепту зелене економије. Највећи број испитаника њих 14 или 67% сматра да је зелена економија „ **прилика за раст и иновације**“, док осталих 7 или 33% испитаника наводи „**нисам сигуран**“. Ниједан испитаник није одговорио да је зелена економија „пријетња традиционалним пословним моделима“.

Граф.14. Шта је зелена економија?

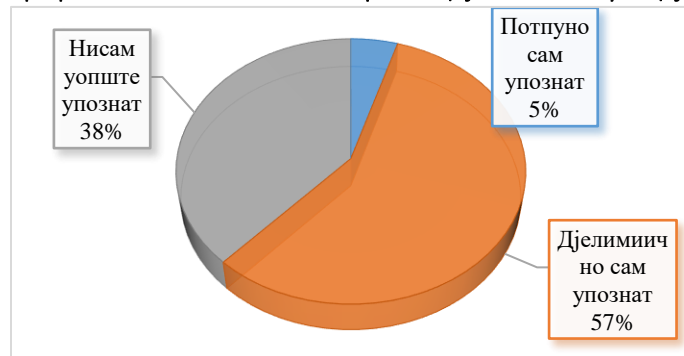

Према мишљењу испитаника, најважнија подручја зелене економије за подручје општине Нови Град су:

- Зелена(органска, еколошка) пољопривреда,
- Обновљиви извори енергије,
- Зелена(еколошка) градња,
- Рурални и еко туризам.

„Колико сте упознати с концептом зелене транзиције и њеним утицајем на привреду?

Граф. 15.Познавање зелене транзиције и њеним утицајем на привреду

Ставови привредних субјеката су показали да привредни субјекти не посједују одређена знања и нису упознати са концептом зелене транзиције и њеним утицајем на привреду.

У циљу бржег и ефикаснијег опоравка економије у наредном период фокус рада треба ставити на зелену економију.

Боља увезаност туризма и пољопривреде, аграрне и прехранбене индустрије, као и

других дјелатности, представљају значајан простор за развој зелених послова и нова запошљавања..

На питање „ Да ли Ваше предузеће улаже у истраживање и развој одрживих производа или технологија?“ већина испитаника њих 10 или 48% „ *планира у будућности*“ да улаже у истраживање и развој одрживих производа и технологија, 4 или 19% испитаника наводи да „*већ улаже*“, док осталих 7 или 33 % је дало *негативан одговор* на постављено питање.

Испитаници сматрају да су зелени послови и еколошки одржива занимања веома важни за будућност. Уз појам „зелена економија“ уско је везан и појам „зелени послови“, јер ти појмови за циљ имају одрживост. Сматрају да сектори који имају највише потенцијала за стварање зелених послова и радних мјеста су пољопривреда и туризам.

„Које кораке сте предузели или планирате предузети како бисте подржали трансформацију радних мјеста у зелена радна мјеста?“, привредни субјекти наводе:

- Обука и едукација запослених о одрживим праксама 8(38%),
- Коришћење обновљиве енергије за пословне операције 3(14%),
- Имплементација енергетски ефикасних система и технологија 2(10%),
- Подстицање одрживих облика транспорта за запослене 2(10%),
- Промоција циркуларне економије и рециклаже 1(5%),
- Одржива набавка производа и материјала 1(5%),
- Развој нових производа или услуга са еколошким фокусом 1(5%), док осталих 2 или 10% наводе да нису предузели ништа како би подржали трансформацију радних мјеста у зелена радна мјеста.

Праксе које предузећа тренутно примјењују како би постали одживији су:

- редовно рециклирање папира, картона, пластике и других материјала,
- набавка производа и материјала који су одрживи и еколошки прихватљиви,
- смањују употребу једнократних пластичних производа,

У мањој мјери су заступљене праксе које користе:

- енергетски ефикасну опрему и технологију,

- промоције одрживе праксе код добављача,
- развој нових производа који су еколошки прихватљиви,
- оптимизација транспорта и логистике како би се смањила потрошња горива и емисије штетних гасова.

Према мишљењу привредних субјеката, како би успјешно спровели зелену трансформацију, врста подршке или ресурса која ће им бити потребна јесте финансијска подршка, обуке и едукација запослених, техничка подршка, те маркетиншка подршка.

8) ЗАКЉУЧЦИ

- 90 % анкетираних привредних субјеката очекује повећање броја запослених до краја 2026. године. Већина привредних субјеката планира нова запошљавања у наредне 3 године, и то од 5 до 10 радника по привредном субјекту (укупно 103 радника).
- Највећи број привредних субјеката планира запослити столаре, текстилне раднике, трговце, помоћне раднике, возаче, пекаре, технологе, токаре, браваре и CNC оператере.
- Значајну препреку пословању виде у смјештању радиоактивних и других опасних отпада у граничном појасу. Иако је Општина Нови Град као и Босна и Херцеговина искључена из процеса доношења одлука приликом деценијског процеса када је по питању предметна намјера Хрватске, податак који свједочи о негативним утицајима на 76% испитаних привредника, представља забрињавајуће сазнање на које Општина Нови Град, заједно са вишим нивоима има ограничене могућности дјеловања.
- 76% привредних субјеката има проблема са недостатком радне снаге, а главни разлог је недостатак потребних квалификација и одговарајућег радног искуства.
- 67% привредних субјеката није сарађивало са образовним институцијама, али је такође већина 76% привредних субјеката спремно примити ученике на практичну наставу.
- 62% привредних субјеката Нови Град оцењује као задовољавајуће мјесто за пословање. Највише њих 48% сматра да је најзначајнија позитивна околност пословања у Новом Граду једноставан приступ домаћем и међународном тржишту - граница са ЕУ, док њих 62% сматра да је најзначајнија негативна околност најављено одлагање нуклеарног отпада.
- Највећи потенцијал за покретање профитабилног пословања према мишљењу привредних субјеката има пољопривреда и производња хране.
- Највише привредних субјеката са општинском управом комуницира електронским путем (е-маил, телефон, факс)
- Електронске услуге општине Нови Град привредни субјекти ријетко користе - њих 38%, више од половине анкетираних привредних субјеката 62% електронске услуге никад не користе, док 33 % привредних субјеката није ни упознато са овим услугама.
- 16 или 76% привредних субјеката се сусрело са спорашћу администрације и нејасним информацијама које су добили у Општинској управи.
- Привредни субјекти сматрају да су цијене електричне енергије и телекомуникационих услуга превисоке, док су услуге водоснабјевања, канализације, одвоза отпада и јавног превоза адекватне.

- Када су у питању локалне таксе, порези и накнаде, привредни субјекти сматрају да су цијене адвокатских и нотарских услуга превисоке, док је износ осталих локланих пореза, такси и накнада адекватан.
- Већина привредних субјеката очекује да ће имати потребу за додатним финансијским средствима за увођење нових производа, ширење на друга тржишта, те за истраживање, развој и проширење пословања.
- Значајан број привредних субјеката 48% сматра да ће им додатна средства требати за текуће пословање, 76% привредних субјеката, такође сматра да су за подршку пословном сектору од стране општине Нови Град најпотребније субвенције за набавку нових машина и опреме. Такође, веома су потребне и субвенције за проширење производње и запошљавање нових радника. Са друге стране, 76% анкетираних субјеката сматра да су потребне и субвенције за преквалификацију, доквалификацију радника, као и субвенције за исплату накнаде ученицима и менторима у току ученичке праксе.
- Анкетирани привредни субјекти су најзадовољнији услугама одвоза комуналног отпада и радом инспекцијских служби, док су најмање задовољни испоруком електричне енергије и путном инфраструктуром. Рјешавањем захтјева и рекламација послови субјекти су најнезадовољнији од стране ЗП „Електрокрајина“ и „М:тел“, док су најзадовољнији услугама КП „Комус“ и КП „Водовод и канализација“.
- Када је у питању зелена економија само 5% анкетирани привредних субјеката је потпуно упозато са овим концептом, док 38% уопште није упознато. Већина привредних субјеката сматра да је зелена економија прилика за раст и иновације, а чак њих 81% сматра да су зелени послови веома важни за будућност. Као секторе зелене економије од значаја за општину Нови Град привредни субјекти су навели: обновљиви извори енергије, рурални и еко туризам, управљање отпадним водама и зелена индустрија. Оно што је привредним субјектима најпотребније за спровођење зелене економије јесу финансијска средства.

9) ПРЕПОРУКЕ

- Усклађивање уписне политике средњих школа са потребама привреде и унапређење сарадње привредних субјеката и образовних институција,
- Финансијска и нефинансијска подршка локалној привреди за реализацију програма обука,
- Стварање стимулативног амбијента за зелена запошљавања,
- У сарањи са вишим нивоима власти, дати активан допринос приликом предузимања активности које доприносе елиминисау негативног утицаја које носи смјештање радиоактивних и других опасних отпада са хрватске стране границе.
- Улагање у опрему и наставна средства средњих школа (опремање кабинета),
- Интензивирање активности у циљу борбе против изградње Центра за збрињавање радиоактивног отпада на Трговској гори,
- Промоција електронских услуга општине Нови Град путем штампаних водича и интернет странице Општине,

- Унапређење доступности административних информација намјењених приватном сектору (web страница, водичи),
- Интензивирање контаката са локалном привредом путем организације пословних дружења, учешћем у раду Привредног савјета и других догађаја,
- Редовно информисање привредног сектора о свим активностима општинске управе од значаја за привреду (путем e-maila, позива на јавне расправе и консултације, web странице, телефона и др.),
- Пружање финансијске подршке привредним субјектима за набавку нових машина и опреме, преквалификације и доквалификације радника за извођење практичне наставе (ученичке праксе),
- Стварање стимулативног амбијента за зелену транзицију и подршка зеленим запошљавањима (програм подршке за зелене стартапове, сертификације, едукације, радионице, семинари и сл.),
- Инфраструктурно уређење Индустијске зоне „Пољавнице“,
- Унапређење доступности и квалитета јавних услуга у сеоским подручјима (путеви, водоводна и комунална инфраструктура).

Број: 03/13-052-7/24

Датум: 13.03.2024.

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ
Мирослав Дрљача, дипл.инж.шум

